

“I amb guix escric el meu nom...”

Recital audiovisual a l'entorn de la poesia de MARIA-MERCÈ
MARÇAL

Emmarco amb quatre fustes
un pany de cel i el penjo a la paret.

Jo tinc un nom
i amb guix l'escric a sota.

Perfil

Era senzilla i afable, tenaç i rebel, intel·ligent i serena, reflexiva i sagaç. Es presentava amb aparença enganyosament fràgil, segons com un punt misteriosa i absent, i sabíem que era més aviat desordenada en les coses i detalls de la quotidianitat. Ningú, però, no dubtava que el seu cap era un dels més ben moblats entre els escriptors del seu temps i ara tenim clar que l'obra literària que ens ha deixat quedarà pel futur, vencerà la dictadura dels anys i les modes, i es presentarà, temps a venir, com a capdavantera artística de la seva generació.

Lluïa una fesomia abonçada que li concentrava qualitats fotogèniques de pillet entremaliat, i si badeu mirant retrats us adonareu que els ulls encara li parlen des del fons de la cartolina, que les faccions li respiren amb aire reposat i al rostre se li dibuixa el gest de seguretat d'una dona forta, armada amb el coratge que cal per moure's a repèl de les convencions i l'ortodòxia social, i poder-se afermar en aquell agraïment a l'atzar que la va fer tres voltes rebel.

A l'atzar agraeixo tres dons: haver nascut dona,
de classe baixa i de nació oprimida.
I el tèrbol atzur de ser tres voltes rebel.

“En el meu cas, Barcelona cimeja en la meva infantesa com un pol singularment lluminós, únic, a l’altre extrem de la meva realitat rural de cada dia. Circumstancialment va ser el lloc del meu naixement; un any abans, a casa, m’havia nascut, mort, un germà: ara, calia fer les coses tan bé com fos possible. I, de fet, sembla que a aquesta mesura provident devem la vida la mare i jo.

De primer van foradar-me les orelles

i de llavors ençà duc arracades.

No prengueu aquest bosc per una alzina.

La xiqueta d’Ivars, doncs, podia gallejar de ser, de dret, barcelonina: «de la capital». La xiqueta de terra endins s’estarrufava d’haver emergit del mar...

“Uns germans de la meva àvia materna, a més a més, havien deixat la Segarra pel Raval, un per fer-hi de carboner, l’altre per menar-hi un bar a la cantonada del carrer d’Elisabets amb la plaça del Bon Succés, a tocar de Canaletes. Alguns membres femenins de la generació següent en van seguir l’exemple, però desembarcaren a l’Eixample. Sovint per casar-s’hi o bé secundant alguna peripècia marital.”

Les xiquetes del meu poble

seuen en cadira baixa
i amb un davantalonet
i un drap tan llarg com un dia
sense pa-amb-xicolata,
si feien punt de cama,
si punt de cadeneta
o punt d'escapulari,
i cantaen allò
de "montañas nevadas".

Les dones del meu poble
de matines al tros:
adés cullen patates,
adés arrenquen cebes
o aixafaen terrossos
o se'n van a fer herba
per al conills o duien
farinetes als cotxos
o segó a la feram,
o apedacen llençols
o passen agulletes
o suquen pa amb vi i sucre
per con tórnon de costura
les xiquetes del meu poble.

“Com els Mags arribaven de l’Orient, la **tieta Mercè** arribava de Barcelona. I els meus ulls infantils transformaven en una fada poderosa aquella treballadora que planxava vuit hores diàries o més, en una clínica davant per davant de la Concepció, per un sou migrat. La mateixa que, poc abans, m’havia acollit en la seva falda de fadrina –petita reina destronada de dos anys! mentre la meva mare s’escarrassava criant gossets en un pit per poder alletar, en l’altre, una menudíssima sismesona vestida de cotó fluix...I els cadells, perquè no poguessin urpejar, duien guants de mitja que ella teixia...”

Cançó de bressol

Bruixeta la non-non
amb caputxeta blanca.
Hi ha una finestra als núvols
que si s’obre no es tanca,
Si no ve la soneta
amb ventallet molt fi.
Pestanyeta de seda,
lluneta de coixí.

El primer record

“En un poble de la comarca que avui s’anomena el Pla d’Urgell hi ha la masia que van construir els meus avis paterns. Ells venien de Sant Martí de Tous i d’Esparreguera. Només vaig arribar a conèixer la meva àvia, i per poc temps. Quan ella va morir jo tenia tres anys.

Si collies les pomes

del meu pomerar
i en complies senalles,
s’encenia el mas,
que sóc masovera
-en setembre d’amor-
quan relluu la tristesa
sota pàmpols nous.

“El meu primer record, que data d’unes mesos més tard, evoca un trasllat de casa: una mudança. Només dues imatges: algú, potser el meu pare, feia entrar dins una saca, per endur-se’l, un gat que miolava i s’hi resistia. La meva mare plorava...”

Vaig embarcar ja fa molt de temps

una pilota de colors
en qui sap quin teulat.
El vent de març juga a matar
i me la torna.
El meu cor l’entoma.

“A la meva mare li dec el sentit, la riquesa de la llengua. I el cant. Al meu pare, l’estímul cap a la cultura...”

"D'abans, me'n parlen algunes fotografies. En aquesta s'hi veu una nena amb la cara i la bata brutes, emmurriada, que mira amb desconfiança cap a la càmera, mentre serva sense gaire esme una flor d'ametller a la mà. M'havia escapat, sembla a fer un tomb per la finca, per veure els arbres; em vaig perdre, i la imatge fixada correspon al moment en què em van trobar. Jo em retrobo –per què? –en la xiqueta que es perd, en el goig de perdre's per trobar. O en el de trobar per perdre's".

Tan petita i ja saps com és d'alta

la paret que no es deixa saltar!

I jo voldria prou fer-te esqueneta.

Qui és que m'omple les mans de maons?

Qui em fa dir-te les serps de l'altra banda?

Qui fa que engalzi vidres a la tàpia?

-Tu, lladre de la teva llibertat?

Tan petita i ja saps com és d'alta

la paret que no et deixo saltar!

La metàfora de la serp

“D'un sol cop d'ull, em sedueix de veure, en el mirall dels meus versos, dels meus llibres, una serp i les seves mudes de pell: mudes que parlen i alhora resten mudes. La serp potser és com aquella que la meva mare em deia que hi havia dalt d'un sostremort: la seva intenció era d'evitar que m'hi enfilés per una escala de mà massa insegura. Jo pujava sigil·losament, fins que dos o tres travessers abans d'arribar al capdamunt, la veia, veia la serp com es despertava i, de l'esglai, arrencava a córrer fins a baix de tot. Per tornar-hi, un i altre cop, sense esmena. Temptació o repte, transgressió i mancança: l'escriptura. El sostremort de la serp era a la casa on vam anar a viure en deixar la masia, llavors del primer trasllat. Potser la primera metàfora.”

Pujaré la tristesa dalt les golfes

amb la nina sense ulls i el paraigua trencat,
el cartipàs vençut, la tarlatana vella.
I baixaré les graus amb vestit d'alegria
que hauran teixit aranyes sense seny.

Hi haurà amor engrunat al fons de les butxaques.

El món misteriós de les golfes s'associa a la infantesa. El món de l'ombra és el de l'angoixa, la tristesa i la por per la manca de xarxa protectora quan s'inicien moviments de risc o de curiositat. El món de l'ombra es converteix en una geografia inquieta de neguits i desassossecs, en l'espai dels objectes perduts, en la zona no explorada, incontrollable, fat, lloc de subjecció i dels fantasmes paralitzadors.

Perquè avui feia el seu ple

la lluna se'ns posa a taula.

Quin pany de cel de quadrets
de cuina les estovalles!

En acabat de sopar

l'amor ens tira les cartes.

Al primer tomb de la sort
la color se'ns trasmudava.

Al segon, els gots de vi
tacaren les estovalles.

Al tercer se'ns va trencar
la lluna de porcellana.

El substrat de la poesia popular estava molt vinculat a la seva mare.

“És per això que per a mi la poesia popular és, en part, com una mena de placenta que em genera seguretat”.

En l’ambient de les places de poble evoca el temps de la infantesa, explica feines diverses de les dones relacionades amb la vida a pagès i aprofita per omplir els versos amb modismes dialectals.

Cançó de saltar corda

La pluja és una bruixa
amb els cabells molt llargs.
Cascavells li repiquen
tota la trena avall.

A la nit, si venia
ho fa sense avisar,
estalzim a la cara
i el vestit estripat.

Si fa córrer l’escombra
conillets, a amagar!
Amagats que seríem
que no ens atraparà.

Darrere la cortina
fem-li adéu amb la mà.

La primera muda de la serp li suposa la descoberta de l'amor, de la literatura i de la política. L'octubre de 1969, després d'acabar el batxillerat a l'Institut de Lleida, es va traslladar a Barcelona per ingressar a la Universitat i estudiar-hi filologia clàssica. Comença a escriure els seus primers poemes, tot i que en castellà, ja que la seva formació, a causa de la dictadura, fins aleshores havia estat en aquesta llengua. Però influïda pel moviment de la Nova Cançó s'anima a escriure els primers versos en català. Hi va viure de ple l'agitació de tensions i propostes de canvi en contra del franquisme. Eren anys d'exaltació jove, d'aventures culturals, de reptes intel·lectuals i de compromís polític i social.

"Del 1969 al 1971, vaig viure en un col·legi Major, el de Santa Eulàlia de les Teresianes. Recordo que vaig prendre contacte amb comunitats cristianes de base i vaig fer les meves primeres classes a grups obrers. Em sentia unida místicament a la resistència política i cultural antifranquista".

Maledicció amb estrella (Santiago de Xile, 11 de setembre de 1974)

Al dictador Pinochet, amb simpatia.

Cinc punyals
per esbotzar-te les anques!

Cinc claus
per obrir-te el cap!

Llum
perquè beguis oli!

Mal masclí de divendres et cargoli!

El fossar de les Moreres

“Allà a tocar, el Fossar de les Moreres. Uns mesos més tard, l'onze de setembre, l'antic cementiri sobreeixia de gent. Una generació s'escampava per la placeta del davant de l'església, pel passeig del Born. Però hi havia una absència. A la nit vaig tornar; allà on “no s'hi enterra cap traïdor”, a colgar-hi la tristesa...”

Corrandes de lluna

Avui, si venia
la lluna morta,
l'amor cantaria
que truca a la porta.

Mes, ai, si ve blanca,
rodona i blanca,
l'amor cantaria
que la porta tanca.

I si ens arribava
amb gep a Ponent,
l'amor cantaria
en quart creixent.

I si duu la lluna
un gep a Llevant,
l'amor cantaria
l'amor minvant.

Si la lluna era
rodona i roja,
l'amor cantaria
l'amor boja.

(...)

“Un gat es va enfilegar dalt del meu cotxe i em va mirar fit a fit. I la porta principal de Santa Maria del Mar, a la façana de ponent, va anar clarejant a passos lents des del moment precís en què l'alba la va sobtar per darrere. Començava el meu itinerari de dona “sola”, de dona sense home...”

Avui tancaria el llangardaix en una gàbia.

I que fos la festa dels dits,
la dansa de l'heura a cau d'orella,
la tendresa de la planta dels peus,
l'or negre de cella i de l'aixella.
Seguiria els camins que el deliri oblida
amb pas molt lent
com el del bou que llaura
aquest paisatge de lluna gitana.

La segona muda de la serp fa un tomb cap al feminisme. Entre 1976 i 1984, va viure anys de foc en diferents indrets de Barcelona. Guanya el premi Carles Riba de poesia amb el recull *Cau de llunes*. S'afilia al PSAN i forma part del comitè executiu, càrrec pel qual és reelegida en el primer congrés del partit el març de 1978. Publica alguns poemes a la revista Reduccions. El 1979 forma part de les llistes del PSAN en les eleccions per la circumscripció de Lleida. Aquest mateix any publica el segon poemari, *Bruixa de dol*, i el seu nom es comença a fer popular, no només per la seva obra poètica, sinó també pel seu paper com a dinamitzadora de grups feministes. Col·labora en publicacions com Dones en lluita i Escrivint a les parets. Alguns cantautors del moment s'interessen per la seva obra i en musiquen alguns poemes. És el cas de Marina Rossell, Teresa Rebull, Ramon Muntaner, Maria del Mar Bonet o Celdoni Fonoll. Ella expressa aquest període convulsiu amb aquestes paraules:

"Anades i vingudes, amors encavalcats, decisions sense retop, recerques de pis, trasllats, escissions de partit, les primeres eleccions al Parlament de Catalunya, oposicions, llibreria, edicions, bar de les dones..." i el fruit d'una voluntat personal d'afrontar la maternitat en solitari".

Drap de la pols, escombra, espolsadors,

plomall, raspall, fregall d'espart, camussa,
sabó de tall, baieta, lleixiu, sorra,
i sabó en pols, blauet, netol, galleda.

Cossi, cubell, i picamatalassos,
esponja, pala de plegar escombraries,
gibrell i cendra, sulfumant, capçanes.

Surt el guerrer vers el camp de batalla.

Veus? Ara sí que sóc mercè marçal,

d'abril, maial, de juny i juliol...

L'ocell s'ajoca dins del vern més sol
que es dreça, altiu, al pas de la destrat.

“Els meus aires de reivindicació harmonitzen amb els jocs d’un esperit frescal, sovint inspirats en les cantarelles infantils. Aquestes experiències, viscudes a la plana d’Urgell, campen per la meva poesia en què es multipliquen els miralls, les imatges d’aigua i la simbologia de les bruixes, a vegades amb èmfasis festius, a vegades amb aires provocatius”.

Amb totes dues mans

alçades a la lluna,
obrim una finestra
en aquest cel tancat.

Hereves de les dones
que cremaren ahir
farem una foguera
amb l’estrall i la por.
Hi acudiran les bruixes
de totes les edats.
Deixaran les escombres
per pastura del foc,
cossis i draps de cuina
el sabó i el blauet,
els pots i les cassoles
el fregall i els bolquers.

Deixarem les escombres
per pastura del foc,
els pots i les cassoles,
el blauet i el sabó
i la cendra que resti
no la canviarem
ni per l’or ni pel ferro

per ceptres ni punyals.
Sorgida de la flama
sols tindrem ja la vida
per arma i per escut
a totes dues mans.

El fum dibuixarà
l'inici de la història
com una heura de joia
entorn del nostre cos
i plourà i farà sol
i dansarem a l'aire
de les noves cançons
que la terra rebrà.
Vindicarem la nit
i la paraula DONA.
Llavors creixerà l'arbre
de l'alliberament.

Els anys vuitanta s'inicien amb el naixement de la seva filla Heura, experiència personal que reflecteix en els poemaris *Sal oberta* (1982) i, més endavant, *La germana, l'estrangera* (1985). Aquest segon treball li val el premi López-Picó.

"Durant l'embaràs em trobo en una cruïlla. L'oposició entre l'heura i la ruda, dues plantes metafòricament oposades, són el testimoni dels meus dubtes davant de l'embaràs. La llavor sembrada s'arrapa com l'heura, però l'ombra i el costat fosc de l'existència manifesten el meu temor davant d'un hoste arribat de cop i sense ambaixada. El debat es resol amb el triomf de l'heura".

He desat al calaix la ruda: se'm podria
a les butxaques i al clos de la falda.
Pels descosits sobreeixia, i pels sets...,
i els he embastats amb agullers de pluja.

L'he desada al calaix: potser les arnes
de l'estiu en faran, d'esme, pastura.
Mentre, triomfaran les fulles noves
al jardí que s'espiga dins de casa.

Sí, he desat la ruda i el reclam
que obria portes als cavalls de l'ordre.
I els daus m'han atorgat la clau oberta
de la revolta, el vi de l'aventura.

He desat al calaix la ruda. I he afirmat
la deu des d'on s'esbalça la tempesta de l'heura.

La seva filla Heura neix a la tardor de 1980.

“Crec no haver tingut mai la sensació de cosa sagrada com en el naixement de l’Heura”.

T’he engendrat amb dolor,

t’he parit amb plaer.

Per dir-ho he d’estrebar

l’arc de cada paraula. (...)

T’estimo perquè sí. Perquè el cos m’ho demana.

Perquè has vingut de l’ona sense ordre ni concert.

Perquè el brull del boscatge t’enrama la cabana

sense panys ni bernats, en un desvari verd. (...)

Mai cap amant no ha gosat arribar

al lloc extrem des d’on tu m’acarones.

De dins enfora, amor, sento les ones

i em faig arenys i duna i penyalars. (...)

Dues dents han deixat

un rastre de magrana

al meu pit, quan encara

tu no en tens per clavar-les

en allò que se’t fon. (...)

És perquè et sé germana que puc dir-te estrangera.

Sense treva esbossada, sense treva abolida

aquesta guerra que m’uneix a tu

en un pacte de sang inestroncable.

És perquè et sé estrangera que puc dir-te germana. (...)

“Mai no vaig deixar de mantenir el contacte amb la natura ni una proximitat amb la manera de viure a pagès. Sempre que podia m’atansava al mas Florens o a l’ermita de la Mare de Déu de l’Horta, i passejava silenciosament pel reguer i per la banqueteta del canal d’Urgell, a tocar del poble d’Ivars d’Urgell”.

La mort crema el darrer rostoll.

I aparia la rella.

No talleu els arbres del canal!

“Una vivència, d’altra banda, que em va servir per anar creant un substrat d’amor a la llengua, un gust per la precisió i un afany per trobar la paraula exacta de les coses”.

Foravilers

Junts hem menjat
-foravilers de tarda-
ametllons verds
de la branca més alta
robats d’un hort,
sense porta ni tanca,

ai, no la mosseguis
l’ametlla amarga!

Esborràvem lliçons
darrere els arbres
de mestres i veïns:
aquesta plana
l’escrivíem ben sols
amb lletra clara,

ai, no la mosseguis
l'ametlla amarga!

Esquitxada de nit
la bata blanca
i amb els dits entintats
mig oblidàvem
al cor de l'ametlló
l'ametlla amarga,

ai, no la mosseguis,
amic, encara.

Després dels anys de foc, arriba el parèntesi d'estabilitat abans de la mudança definitiva. Una nova coneixença, l'any 1984, li ofereix un recer d'equilibri emocional i un suport intel·lectual que li va permetre continuar la seva indagació en l'univers del feminisme, fins a la creació del comitè de dones escriptores dins del Cercle Català del PEN.

"Ella, la Fina, serà la meua companya en l'alegria i en la tristor. Aprofitaré les estones compartides per escriure un poemari, *Terra de Mai*, en el qual parlo de l'homosexualitat femenina, silenciada massa temps per la literatura catalana".

La festa de la sal

Tu i jo som aire que estalona el foc.
Som aigua oberta que esmola la terra.
Som terra espessa que s'allera en l'aire.
Som foc que imanta amb arrels noves l'aigua.
Tu i jo, amor, avui som tot el món
congriat en la festa de la sal.

Drac mut, llengua estroncada que se sap supervivent, encara, mentre la ferida adolli. Si fa cas a vells oracles orientals, la poeta confessa haver nascut sota el signe del drac. Amb la força d'aquest animal mitològic, reivindicava el seu país, el seu paisatge i la seva llengua.

Diré el que més m'agrada de tu: barca,
llengua, tendresa, ulls, genives, cingles,
dents, duna, pena, lluna, pit, oratge,
natges, somriure, dits, desig, cintura,
pell, arbre, boca, cabells, rics i ventre,
fosc, follia, raó, rella, sexe...

“Igual que la serp que canvia de pell, surto d’una altra muda inevitable i sóc colpida pel llamp d’una nova realitat, la mort”.

I on et veig, cec als dies que s’escolen

sense donar-nos treva, en el tauler marcat
de la Mort, que ens ha fet escac i mat.

L’any 1984 mor el seu pare. Rere la seva ombra també hi ha la imatge de l’autoritat i de l’ordre familiar que s’havia rebutjat. Tanmateix, ara busca el retrobament amb els seus orígens i reprèn l’amor en femení.

Com un nen tot petit en els meus braços,

una aumosta de pols en el bressol d’unes mans,
canto perquè dormis
i et gronxo en la sang.

Com una nena petita en els teus braços,
una aumosta en les teves mans de pols,
abraça’m com un mare
ara que ets terra ja per sempre.

Com dos infants, ençà i enllà del dia,
mà de pols, mà de sang...
La mort enderrocava les muralles
i tot pedestal.

"Durant molts anys he escrit només, fonamentalment, poesia, i la poesia ha estat el meu esquelet intern, la meva manera de dir-me a mi mateixa, d'ordenar provisionalment amb la paraula el caos que l'imprevist desencadena...Com el mirall on es reconeix, unificada i dotada de sentit, per un instant, la vivència fragmentària i sense forma. També, potser, com una segona memòria".

El meu amor sense casa.

L'ombra del meu amor sense casa.

La bala que travessa l'ombra del meu amor sense casa.

Les fulles que cobreixen la bala que travessa l'ombra del meu amor sense casa.

El vent que arrecera les fulles que cobreixen la bala que travessa l'ombra del meu amor sense casa.

Els meus ulls que arrelen en el vent que arrecera les fulles que cobreixen la bala que travessa l'ombra del meu amor sense casa.

El meu amor que s'emmiralla en els ulls que arrelen en el vent que arrecera les fulles que cobreixen la bala que travessa l'ombra del meu amor sense casa.

"I em sento a prop dels que pateixen una guerra injusta. I no puc mirar les imatges que em destrossen l'ànima. I ploro amb aquells que ho han perdut tot. Per això, els escric un poema". **Sarajevo**

Sóc

Amb tu

Resistent contra la nit

Armada.

Ja a penes

Esquinçall d'esperança

Violent mot impur

On tu sagnes.

"I deixo temporalment la poesia per escriure una novel·la, *La passió segons Renée Vivien*. És el fruit de la meva fascinació per aquesta escriptora anglesa d'expressió francesa que va viure a París a principis del segle XX. I tinc la sort de rebre una pluja de premis, el primer dels quals és el Carlemany.

Curiosament, però, després de publicar *Llengua abolida*, ara que visc a Barcelona, que hi he viscut ja quasi la meitat de la meva vida fins avui, sovint falsejo el lloc del meu naixement, o eludeixo la mentida directa dient, simplement, que «sóc d'Ivars d'Urgell». I la vella realitat pren el relleu, així, en l'espai del mite".

Aquest llençol és la plaça nevada

que hem baixat de les golfes. La neu fa de farina
damunt l'herbei, pel llac, pels turons i l'arbreda.
Enjogassats pastem un pa amb olor de lluna.

Ara, amb galtes d'arboç, apilonem estelles
per fer foc a l'aixella, o a la gola del llop;
i adés ens amaguem darrere el gran udol
de l'amor, atrapat al conc de la pastera.

Pels vidres embugats inventem una estrella,
escabellada i sola, i la seguim, errants.
Fum xemeneia amunt, per l'esgambi de les bruixes!
-Dins el cup dels records bull l'ordi de la nit.

Però el sol ja, amb la rella, treu l'ull entre les teules
i ens fon la pell, i ens llença daltabaix de l'escala.

El 5 de juliol de 1998 moria víctima d'un càncer a Barcelona. Mentre va durar la malaltia, va lluitar-hi amb tenacitat, convençuda que li plantaria cara amb la força interior que traguava.

Covava l'ou de la mort blanca

sota l'aixella, arran de pit
i cegament alletava
l'ombra de l'ala de la nit.
No ploris per mi mare a punta d'alba.
No ploris per mi mare, plora amb mi.

Esclatava la rosa monstruosa
botó de glaç
on lleva el crit.
Mare, no ploris per mi, mare.
No ploris per mi mare, plora amb mi.

Tot i perdre la batalla final, l'exemple del seu esforç és una altra mostra de la rebel·lia que l'habitava i de l'exercici del dret a no rendir-se. Fou, malgrat tot, un final de trajecte harmoniós amb allò que havia estat la seva vida.

Res no et serà pres: vindrà tan sols

l'instant d'obrir
dòcilment la mà
i alliberar
la memòria de l'aigua
perquè es retrobi aigua
d'alta mar.

En aquest doll de poesia heu pogut observar com convertia en lírica daurada tot allò que tocava: l'amor, l'embaràs, la llengua, la relació mare-filla, el feminisme, la mort. Una veu clara, expressant-se amb tots els recursos i l'art poètic més diversos, fent córrer l'aigua profunda d'un cor salvatge i rebel per les lleres formals de la tradició.

Bruixa de dol, al meu cau solitari,

he clos el llibre on l'òliba fa dia.

A trenc d'oblit s'esquera la falzia

i el gessamí al tombant d'aquest llunari.

Amb pas furtiu, per fosc itinerari,

l'aranya ha pres altre cop el casal.

Cendra d'amor assenyala el portal.

Però la lluna em dicta que despari

el decorat -veus?, l'arbre malferit

serva a l'escorça la teva divisa-.

I em cita al fons de l'estany sense brisa.

Torno el mirall al calaix de la nit

i esborro el rastre, travessat d'agulles.

Se'm bada als dits la tristor de les fulles.

Moltes veus van dir-li el darrer adéu. L'escriptora Maria Àngels Anglada sentia profundament la seva absència amb aquests mots publicats al diari *Avui*, el 6 de juliol de 1998, l'endemà de la seva mort: Adéu, amor. Hi haurà un altre paisatge?

Estimada Maria-Mercè, amiga, companya que ja enyoro, mai no vas escanyar, certament,

...la petita que viu rebel en mi
que m'incita al candor, a encendre la mirada,
a estrenar boscos on els llops fan nit
i a creure en el poder de les paraules.

Joan Cornudella Olivart

Juneda, març de 2017

Maria-Mercè Marçal ara tindria 64 anys d'edat, si la Mort no l'hagués vençuda massa jove. Per això hem volgut que aquest muntatge audiovisual tingui exactament 64 diapositives. A través d'aquestes imatges, a estones en blanc i negre i a estones, en color, anirem descobrint els moments vitals més significatius de l'escriptora ponentina. I de retruc, aquells fets històrics que han marcat el nostre país i d'altres indrets, llunyans i propers a la vegada. Sentirem els seus pensaments més íntims i escoltarem fragments escollits de la seva poesia. I ho farem a dues veus.

Ella, la Dolors Aldomà, serà Maria-Mercè Marçal, per això sempre s'adreçarà en primera persona; jo, Joan Cornudella, faré de fil conductor de la seva vida des de fora i llegiré la majoria dels seus poemes. Ens acompanyaran un àlbum familiar i simbòlic i algunes impressions d'altres escriptors com Isidor Cònsul o Maria Àngels Anglada. I algunes fotografies impactants que ja són història.

Acabo aquest imprescindible preàmbul amb un desig. Ens donarem per satisfets, si, quan hàgim acabat aquesta xerrada audiovisual, se us desperta el cuquet de llegir-la o de rellegir-la a casa o a la biblioteca.

